

Jaki to **PAJĄK?** *atlas dla dzieci*

Jaki to
PAJĄK?
atlas dla dzieci

Copyright © Wydawnictwo SBM Sp. z o.o., Warszawa 2022

Tekst: Jacek Twardowski (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu)

Opracowanie graficzne: Wioletta Kanik

Redakcja: Agnieszka Niegowska

Korekta: Tomasz Łabonarski

Wydanie I

Wydrukowano w Polsce

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.

ul. Sułkowskiego 2/2

01-602 Warszawa

www.wydawnictwosbm.pl

Spis treści

Atraks.....	4	Podtłużnik.....	68
Bagnik nadwodny	6	Poskocz krasny	70
Bokochód pospolity	8	Prządka olbrzymia.....	72
Cofnik	10	Ptasznik białokolanowy....	74
Czaik jesienny.....	12	Ptasznik goliat.....	76
Czarna wdowa.....	14	Ptasznik olbrzymi.....	78
Darownik przedziwny.....	16	Ptasznik pomarańczowo-	
Gryziel stepowy.....	18	kolanowy	80
Guzoń pajęczarz.....	20	Ptasznik słoneczny.....	82
Karakurt	22	Ptasznik wielobarwny	84
Kątnik domowy.....	24	Ptasznik zdobiony	86
Kątnik większy.....	26	Pustelnik brunatny	88
Knapiatek brązowy	28	Pyrgun naziłny.....	90
Kolczak zbrojny.....	30	Rozciągnik mchuś.....	92
Kołosz wielobarwny	32	Rozsnuwacz pluający.....	94
Korsarz piratnik.....	34	Sidlisz piwniczny	96
Krzeczek naziemnik	36	Sieczarz jaskiniowy.....	98
Krzyżak dwubarwny	38	Skakun arlekinowy.....	100
Krzyżak nawodny	40	Skoczek skromny	102
Krzyżak ogrodowy	42	Spachacz zielonawy	104
Krzyżak pomarańczowy....	44	Strojnisz nadobny.....	106
Kwadratnik trzcinowy.....	46	Śpiesznik rysień.....	108
Kwietnik.....	48	Tarantula ukraińska	110
Lejkowiec labiryntowy	50	Tarantula włoska.....	112
Liściak zielony	52	Topik	114
Motacz nadrzewny	54	Tygrzyk paskowany	116
Mrówczynka	56	Wałęsak brazylijski.....	118
Nasosznik trzęś	58	Wałęsak zwyczajny.....	120
Osnuwik pospolity.....	60	Wymyk szarawy.....	122
Pająk pawi.....	62	Zawijak żółtawy.....	124
Plądrak czarny.....	64	Zyżuś tłusćcioch	126
Plądrownik osobliwy.....	66		

Atraks

Wygląd

Ubarwienie ma brunatnoczarne, na odwłoku jaśniejsze, bardziej brązowawe. Całe ciało obficie pokryte jest aksamitnymi, połyskującymi włoskami. Długość ciała bez odnóży wynosi do 35 mm.

Tryb życia

Wykazuje się aktywnością nocną. W zacienionych i wilgotnych miejscach buduje duże lejkowate sieci, przy których czatuje na nieuwważną ofiarę. Głównym pożywieniem tego pająka są owady, ale nie pogardzi on żadnym innym zwierzęcym pokarmem, jeśli wpadnie mu do sieci lub zostanie upolowane.

Samica składa jaja do kokonu, w którym może ich pomieścić ok. 100 sztuk. Opiekuje się kokonem, a następnie młodymi pajączkami.

Występowanie

Zamieszkuje południowo-wschodnią Australię. Liczny zwłaszcza w największym mieście – Sydney. Lubi przebywać w środowisku zamieszkanym przez ludzi, choć preferuje otoczenie porośnięte drzewami i krzewami, jak parki, ogrody, lasy eukaliptusowe. Czatuje pod kamieniami, w ściółce, szczelinach drzew, norkach ziemnych wyścielonych pajęczyną.

Ciekawostka

Zwany jest też ptasznikiem australijskim, choć reprezentuje inną rodzinę pająków. To najbardziej jadowity pająk na świecie – po ukąszeniu śmierć może nastąpić w ciągu 15 minut. Przebicie skóry człowieka, nawet ubranego, nie stanowi dla niego problemu, gdyż potężne szczękoczułki zakończone pazurem jadowym są wbijane z wyjątkową siłą.

Bagnik nadwodny

Wygląd

To jeden z większych pajaków w Polsce, osiągający 20 mm długości, nie wliczając rozpiętości odnóży.

Ubarwienie ciała ma brunatne, z delikatnymi białawymi pasami po bokach oraz białymi kropkami na odwłoku. Samica jest wyraźnie większa i ciemniejsza od samca, z bardziej pękatym odwłokiem.

Ciekawostka

Jest doskonale przystosowany do życia w strefie brzegowej zbiorników wodnych. Potrafi biegać po powierzchni wody, a nawet nurkować w poszukiwaniu pokarmu. Na swoje ofiary czyha na brzegu wody, niekiedy na roślinach nawodnych – wyczuwa drgania powodowane przez ofiary, a wtedy momentalnie chwytą je odnóżami, wstrzykuje w nie jad i uśmierca.

Tryb życia

W poszukiwaniu samicy bagnik porusza się sprawnie po powierzchni wody. A to dzięki włoskom na odnóżach. Zapłodniona samica składa jaja w kokonie, który nosi ze sobą. Przed wylęgiem młodych tworzy oprzęd na roślinach, co chroni potomstwo przed zagrożeniami w pierwszych kilkunastu dniach życia. Pająk ten żywi się różnymi stadiami rozwojowymi owadów i innych bezkręgowców, ale nie gardzi także narybkami lub kijankami.

Występowanie

Wykazywany na rozległym obszarze Europy i Azji, ale raczej rzadki. W niektórych krajach Europy Zachodniej zaliczany jest do gatunków wymarłych. Jego występowanie uzależnione jest od dostępu do wody. Żyje w strefie przybrzeżnej jezior, stawów, rzek, na mokradłach i innych podmokłych terenach.

Bokochód pospolity

Ciekawostka

Niektórzy nazywają je pajakami krabami, a to ze względu na umiejętność poruszania się również w bok. Ułatwiają im to dwie pierwsze pary odnóży, które są bardziej wydłużone i bardziej rozstawione na boki niż pozostałe.

Wygląd

Podłużny głowotułów jest znacznie mniejszy niż odwłok, a na jego bokach widoczne są brunatne pasy.

Większą część białawego lub żółtawego odwłoka zajmuje ciemnobrązowa plama, z rozjaśnieniami w środkowej części, którą otacza ciemniejsza linia. Odnóży, zwłaszcza pierwsza para, mają ciemne kropkowania. Na ciele widoczne są nieliczne, krótkie i twarde szczeciny. Długość samicy wynosi do 8 mm.

Tryb życia

Nie wytwarza pajęczyny, ale poluje aktywnie na owady. Czyha na nie w ukryciu na roślinie, a gdy ofiara jest w pobliżu, gwałtownie atakuje, wpuszczając w nią jad. W okresie rozrodczym samiec głaszcze samicę odnóżami, po czym otacza ją oprzędem. Jaja składane są do płaskiego kokonu umieszczonego na roślinach. Samica strzeże ich aż do wylęgu młodych, kiedy to rozpruwa kokon szczękoczułkami, by pajączki mogły wyjść na zewnątrz.

Występowanie

Gatunek występuje od Europy Zachodniej po wschodnie krańce Azji. Liczny także w całej Polsce. Spotykany jest na nieużytkowanych wilgotnych siedliskach na otwartym terenie, takich jak zarośla i zadrzewienia śródpolne, miedze, przydroża, podmokłe łąki czy skraje lasów.

Cofnik

Wygląd

Ubarwienie głowotułowia i odnóży jest żywo zielone, odwłok zaś białawożółtawy z rozległą brązową plamą z wierzchu, wzdłuż której widać rozjaśniony, nieregularnie powcinany pas. Pierwsza para odnóży jest dłuższa niż pozostałe, czasem z czerwono-brązowymi plamkami. Długość ciała dorosłych osobników wynosi do 7 mm.

Tryb życia

Zimuje pod korą drzew. Aktywny jest od marca do listopada, ale czasem spaceruje też po śniegu w miesiącach zimowych. Nie buduje sieci. Samce w okresie godowym stają naprzeciw siebie

i pokazują, kto jest silniejszy. Nie dochodzi do bezpośredniej walki, ale względy samicy może zyskać tylko jeden z nich. Jaja składane są w kokonach trwale przymocowanych do łódeczkowato wygiętych liści – samica pilnuje ich, aż wylęgną się młode.

Występowanie

Występuje w całej Europie, zwykle licznie. To gatunek spotykany w różnych zadrzewionych siedliskach, zwłaszcza w lasach z obecnością drzew iglastych, ale także w zadrzewieniach śródpolnych, ogrodach, parkach. Rzadziej schodzi na niską roślinność zielną bądź ściółkę.

Ciekawostka

Dzięki zielonemu ubarwieniu doskonale maskuje się na liściach. Łatwiej mu wówczas upolować przechodzącego owada. Nazwę cofnik zawdzięcza specyficznemu zachowaniu – gdy w pobliżu liścia znajdzie się jego wróg, powoli wycofuje się z pola widzenia i sprytnie przechodzi na spodnią część blaszki.

Czaik jesienny

Wygląd

Pająk wyróżnia się długim, pękatym odwłokiem, znacznie większym od głowotułowia, oraz długimi odnóżami.

Ubarwienie przedniej części jego ciała oraz odnóży jest żółtoszare

lub żółto-brązowe, odnóża

zaś z ciemniejszymi

przepaskami. Na

odwłoku występuje

białowo-żółtawa

plama z brązowym,

czerwonawym lub

niemal czarnym

rysunkiem. Długość

samicy wynosi

do 9 mm.

Ciekawostka

W okresie godowym samce czają się na skraju sieci i ostrożnie podchodzą do samicy, gdy zauważą, że jest ona zajęta spożywaniem ofiary. Zdarza się jednak, że odważny osobnik wkrada się w łaski samicy, podając jej owiniętą przędzą muchę. Jest to jednak ryzykowne, niekiedy bowiem większa i silniejsza samica po prostu samca zjada.

